

Design and Validation of Professional Spiritual Health Questionnaire for Professors (Soft War Officers)

Minoo Asadzandi^{1*}, Leila Lotfian², Seyed Majid Hosseini³, Hasan Abolghasemi⁴

¹Assistant Professor, Medicine, Quran and Hadith Research Center, Anesthesiology Department, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

²Master of Military Nursing Student, School of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³Master of Biotechnology, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

⁴Professor, Department of Pediatrics, Faculty of Medicine, Baqiyatallah University of Medical Sciences. Member of the Department of Spiritual Health of the Academy of Medical Sciences of Tehran, Tehran, Iran

Received: 18 April 2020 Accepted: 28 October 2020

Abstract

Background and Aim: Assessing the spiritual health of professors (soft war officers) is essential to deepen the spirituality of the university environment and counteract cultural invasion. The professional spiritual health assessment should be done without measuring religiosity and inquisition. The purpose of this study was to design and validate a self-assessment questionnaire for the professional spiritual health of professors (soft war officers).

Methods: This was a sequential exploratory study of instrument making. Data were collected in sequential chronological order. In the results interpretation part, data correlation was performed. In qualitative phase using the concept analysis method of Schwartz and Kim hybrid model with deductive/inductive analysis approach was done in three stages: a theoretical review of religious and scientific evidence, fieldwork with in-depth individual interviews and discussion in focus groups, final data analysis based on "Contractual Content Analysis Method", the initial version of the questionnaire was developed in the form of 73 initial measurable items. To determine the validity of the questionnaire, face validity, qualitative and quantitative content (CVR and CVI), structural validity, to determine reliability of internal consistency (Cronbach's alpha) and stability were performed.

Results: The CVR score in 67 items was higher than the Lewsheh table number (0.33). Five items without the required score were removed from the questionnaire. The results of CVI calculation showed that all items received a CVI score higher than 0.79. The final questionnaire had 67 items. The results of exploratory factor analysis showed the existence of a 7-factor model (model of spirituality, courage, kindness, wisdom, modesty, self-respect, justice) in the structure of items. Internal consistency of the questionnaire (with Cronbach's alpha of 0.9) showed that all items had a high correlation and were significant at the level of $p < 0.05$.

Conclusion: Using this questionnaire allows professors (soft war officers) to examine professional spiritual distress and diagnose spiritual problems. The use of spiritual care guidelines, daily self-calculation, enables cultivation so that they, in the position of spiritual mentors, can achieve the Islamization of the university and the fight against soft war.

Keywords: Spirituality, Health, Military Personnel, Questionnaire, Reliability, Validity.

طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید (افسران جنگ نرم)

مینو اسدزندی^{۱*}، لیلا لطفیان^۲، سید مجید حسینی^۳، حسن ابولقاسمی^۴

^۱ دکترای مدیریت تحقیقات علوم پزشکی، محقق مرکز تحقیقات طب، قرآن و حدیث، استادیار گروه هوشبری، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج).

عضو گروه سلامت معنوی فرهنگستان علوم پزشکی کشور، تهران، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری نظامی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

^۳ کارشناسی ارشد بیوتکنولوژی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

^۴ استاد، گروه کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، رئیس گروه سلامت معنوی فرهنگستان علوم پزشکی کشور، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: ارزیابی سلامت معنوی اساتید (افسران جنگ نرم) برای تعمیق معنویت محیط دانشگاه و مقابله با تهاجم فرهنگی ضروری است. سنجش سلامت معنوی حرفه‌ای باید بدون سنجش دینداری و تفتیش عقاید انجام شود. هدف این مطالعه طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه خود ارزیابی سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید (افسران جنگ نرم) بود.

روش‌ها: این مطالعه اکتشافی تسلسلی از نوع مطالعات ترکیبی ساخت ابزار بود. داده‌ها با ترتیب زمانی تسلسلی جمع آوری شدند. در مرحله تفسیر نتایج، ارتباط‌دهی داده‌ها، انجام شد. در مرحله کیفی به روش تحلیل مفهوم مدل هیبرید شوارتز و کیم با رویکرد تحلیل قیاسی/استقرایی، در سه مرحله: مرور نظری شواهد دینی و علمی، کار در عرصه با مصاحبه انفرادی عمیق و بحث در گروه‌های متمرکز، تحلیل نهایی داده‌ها بر اساس روش تحلیل محتوای قراردادی، نسخه ابتدایی پرسشنامه در قالب ۷۳ گویه اولیه قابل سنجش تدوین شد. جهت تعیین اعتبار پرسشنامه، روایی صوری، محتوا کیفی و کمی (CVR و CVI) روایی سازه، برای تعیین پایایی همسانی درونی (آلفای کرونباخ) و تعیین ثبات انجام شد.

یافته‌ها: امتیاز CVR در ۶۷ گویه، از عدد جدول لاوشه (۰/۳۳) بزرگتر بود. ۵ گویه فاقد امتیاز لازم از پرسشنامه حذف شدند. نتایج محاسبه CVI حاکی از آن بود که تمامی آیتم‌ها نمره CVI بالاتر از ۰/۷۹ را کسب کردند. پرسشنامه نهایی واجد ۶۷ گویه بود. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی وجود مدل ۷ عاملی (الگوی معنویت، شجاعت، مهرورزی، حکمت، حیا، کرامت نفس، عدالت خواهی) را در ساختار گویه‌ها نشان داد. همسانی درونی پرسشنامه (با آلفای کرونباخ ۰/۹) نشان داد تمام گویه‌ها همبستگی بالایی دارند و در سطح $p < 0.05$ معنی‌دار بودند. **نتیجه‌گیری:** استفاده از این پرسشنامه، به اساتید (افسران جنگ نرم) امکان بررسی دیسترس‌های معنوی حرفه‌ای و تشخیص مشکلات معنوی را می‌دهد. استفاده از دستورالعمل‌های مراقبت معنوی، محاسبه نفس روزانه، تزکیه را میسر می‌کند تا ایشان در جایگاه مرشدان معنوی، بتوانند اسلامی شدن دانشگاه و مقابله با جنگ نرم را محقق سازند.

کلیدواژه‌ها: سلامت، معنویت، پرسنل نظامی، پرسشنامه، پایایی، روایی.

مقدمه

مواجهه استکبار با نظام جمهوری اسلامی، از نوع مواجهه سخت گذشته نیست (۱)، بلکه از نوع جنگ نرم و تهاجم فرهنگی (۲)، با هدف ایجاد تغییر در اذهان ملت است (۳) تا به ایشان تحمیل کند از گسترش عدالت جهانی، دست بردارند (۴). مقابله با جنگ نرم، نیازمند جهاد فرهنگی (۵) توسعه فرهنگ معنویت، اخلاق، آزادگی و تقویت ارزشهاست (۶). باید اساتید به عنوان افسران جوان جنگ نرم، با بصیرتی عمّارگونه، استقامتی مالک اشتروار (۷) در جایگاه خواص با بصیرت دارای زهد و پارسایی، با تحلیل، موضع گیری، تصمیم گیری و عمل نمایند و دانشجویان خود را به سمت معنویت سوق دهند (۵). اساتید ارزشمندترین سرمایه، محور رویدادها، موثر در تحقق اهداف، معنا دهنده به دانشگاه (۸)، مرشد و عامل تربیت معنوی دانشجویان بر اساس آموزش الگو محورند (۹). دانشگاه جبهه مقدم نبرد با استکبار، مبدا تحولات، تعیین کننده سرنوشت کشور است که باید به عنوان مرکز تربیت معنوی، امکان تزکیه نفس را قبل از تعلیم فراهم نماید تا اسلامی شدن دانشگاهها محقق گردد (۱۰). جهاد فرهنگی، نیازمند نهادینه کردن پشتوانه معنوی و هنجارهای دینی در جان عناصر کلیدی دانشگاه (۱۱)، تعمیق معنویت در زندگی حرفه‌ای اساتید و انجام خود مراقبتی معنوی است (۱۲) تا سبب توسعه صداقت، اعتماد، تعهد، خلاقیت و خودشکوفایی شده، با تاکید بر بعد معنوی انسان‌ها، به عنوان مجموعه‌ای از ارزش‌ها، نگرش‌ها و امیدهای مرتبط کننده فرد با یک وجود برتر قدسی، سبب ارتقای سلامت معنوی گردد (۱۳).

سلامت معنوی در آیات قرآن با برخورداری از قلب سلیم (روح آرام و مطمئن، دارای احساس امنیت، امیدواری، خوش بینی، حسن ظن، سرور و بهجت، همراه با مقام تسلیم و رضا) (۱۴) به عنوان دستاورد حقیقت بندگی معرفی شده (۱۵)، با رنگ الهی زدن به زندگی، ارتباط انسان با خود، مردم و جهان خلقت را متاثر نموده، مانع بروز آشفتگی‌های روانی (استرس، اضطراب، افسردگی) می‌گردد (۱۶). تحقیقات، معنویت محیط کار را عامل کاهش استرس شغلی و ارتقای تعهد حرفه‌ای و رضایت شغلی می‌دانند (۱۷)، که عملکرد حرفه‌ای، میزان سازگاری، رضایتمندی کلی از زندگی را بالا برده، امکانات لازم جهت حل مشکلات و نیل به اهداف را در اختیار افراد می‌گذارد (۱۸).

اساتید (افسران جنگ نرم) جهت دستیابی به سلامت معنوی، ابتدا باید سلامت معنوی حرفه‌ای خود را بررسی کنند. پس از تشخیص دیسترس‌های معنوی و کسب خود آگاهی، برای دستیابی به قلب سلیم و حیات طیبه (بالاترین سطح کیفیت زندگی)، از دستورالعمل‌های مراقبت معنوی استفاده نموده، به محاسبه نفس روزانه و تزکیه خویش بپردازند (۱۹). از آنجایی که بعضاً، دیسترس‌های معنوی (نظیر قنوط، ناامیدی از رحمت خدا، سخط، نارضایتی از سرنوشت، سوء ظن به خدا) در دیدگاه اسلام، گناه محسوب می‌شوند (۲۰) و اسلام بر خلاف مسیحیت کاتولیک،

اعتراف به گناه در نزد دیگران را ممنوع نموده (۲۱) استفاده از پرسشنامه خود ارزیابی ارجحیت دارد. متأسفانه پرسشنامه‌های موجود به تاسی از دیدگاه اندیشمندان کاتولیک، به سنجش دینداری، تفتیش عقاید و تجسس در باور قلبی افراد می‌پردازند. با پیروی از مدل چندبعدی گلاک و استارک (۱۹۶۵) سنجش دینداری را در ابعاد: - اعتقادی (اعتقاد به اصول دین)، - مناسکی شامل مناسک فردی (خواندن نماز، روزه گرفتن، تلاوت قرآن و...) - مناسک جمعی (شرکت در نماز جمعه، نماز جماعت، حج، و...) - تجربی (احساس حضور خدا، ترس از گناه، توبه و...) - دانش و آگاهی (اطلاعات فرد از احکام، زندگی پیامبر و امامان، تعداد آیات قرآن، رویدادهای مهم دینی و...) - و پیامدی (نگرش افراد به پیامد رفتارهایی چون شرب خمر، بی حجابی، غیبت و...) انجام می‌دهند (۲۲-۲۴). چرا که ابعاد دین از منظر جامعه‌شناسی چون دورکیم شامل: اعتقادات، مناسک و معاشرت‌ها، بر اساس دیدگاه اگوست کنت شامل: عقاید، عواطف و اعمال، مبتنی بر نظر لئوبا شامل: عقاید، عواطف، عمل و بعد اجتماعی و از منظر فوکویاما دارای ابعاد: اعتقادی، شناختی، آیینی و عبادی است و در ایران هم شجاعی زند ابعاد دین را به شکل مشابهی شامل: معتقد بودن، مومن بودن، مشروع بودن، اهل عبادت بودن، اخلاقی عمل کردن دانسته و خدایاری فرد و همکاران ابعاد دین را شامل: باورها، عواطف، التزام عملی دانسته و به سنجش دینداری پرداخته‌اند (۲۸-۲۵)، که با متن آیات قرآن (آیه ۱۲ سوره حجرات و آیه ۲۷ سوره نور، آیه ۱۸۹ سوره بقره) و دستور فقهی اسلام مبنی بر اجتناب از تجسس در امور پنهان دیگران، برای کشف لغزش‌های زندگی آنها منافات دارد (۲۹) و استفاده از این پرسشنامه‌ها می‌تواند سبب توسعه نفاق، نفرت مردم، حاکمیت جو ناامنی بر جامعه گردد. البته اسلام مجوز بررسی عملکرد کارمندان دولتی در اجرای مسئولیت‌های محوله، بررسی تحرکات نظامی دشمنان جهت حفظ امنیت و دفاع از ملت (۳۰)، کسب اخبار از اوضاع مردم جامعه به منظور آگاهی از نیازها و شکایات‌های مردم، ارزیابی عملکرد حرفه‌ای استاد و معلم، مدیر، مسئول و شریک تجاری را صادر کرده است (۳۱) چرا که ماهیت حرفه‌ای آشکار دارند. اما در ایران و جهان پرسشنامه سنجش سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید وجود ندارد، تا امکان خود ارزیابی سلامت معنوی اساتید و در عین حال ارزیابی عملکرد حرفه‌ای ایشان را بدون تجسس، تفتیش عقاید، اعتراف به گناه در اسلام فراهم نماید. با توجه به ضرورت سنجش عملکرد حرفه‌ای اساتید در جایگاه مرشدان معنوی، نقش تاثیرگذار ایشان در تربیت دانشجو و تعمیق معنویت در دانشگاه در کنار تعلیم، تهاجم فرهنگی دشمن که نسل جوان کشور را هدف قرار داده و وظیفه اساتید در مقابله با جنگ نرم، این تحقیق با هدف: طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه خود ارزیابی سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید (فرماندهان جنگ نرم) انجام شد.

روش‌ها

این مطالعه اکتشافی تسلسلی از نوع مطالعات ترکیبی ساخت ابزار به منظور طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه خود ارزیابی سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید، در مرکز تحقیقات طب، قرآن و حدیث دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) با حمایت فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۸ انجام شد. به ترتیب زمانی تسلسلی، جمع‌آوری داده‌ها انجام و در مرحله تفسیر نتایج، ارتباط دهی داده‌ها، صورت گرفت (۳۲).

طراحی پرسشنامه: در مطالعه‌ای کیفی به روش تحلیل

مفهوم مدل هیبرید شوارتز و کیم که یک متدولوژی قوی، برای تکامل مفهوم به شمار می‌رود با رویکرد تحلیل قیاسی/استقرایی، در سه مرحله: مرور نظری، کار در عرصه (پژوهش میدانی) و تحلیل نهایی (۳۳)، پرسشنامه سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید (افسران جنگ نرم) طراحی شد. تأکید اصلی در مرور نظری، شناسایی اجزای ضروری تعریف مفهوم، نحوه اندازه‌گیری آن با گام‌های: انتخاب مفهوم، جستجوی متون، بحث و بررسی پیرامون معنی و نحوه اندازه‌گیری، در نهایت انتخاب تعریف کاربردی (Working definition) بود. معیارهای ورود: شواهد دینی مرتبط با قلب سلیم، شواهد علمی مرتبط با ابزارهای سنجش سلامت معنوی، امکان دسترسی به متن کامل مقاله، طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ میلادی، امکان دسترسی در پایگاه‌های معتبر اطلاعاتی PubMed, Web of Science, SID, Scopus, Magi ran و معیارهای خروج: عدم وجود متن کامل یا فقدان منابع معتبر، بودند. پژوهش میدانی، پس از اخذ رضایت کتبی آگاهانه، مصاحبه انفرادی عمیق و نیمه ساختاریافته در نمونه‌گیری مبتنی بر هدف با اساتید دانشگاه و فرماندهان پادگان‌های آموزشی ارتش و سپاه انجام شد که تا اشیاع داده‌ها ادامه یافت. برای آشنایی با مسائل احتمالی و پیش بینی نشده و شکل‌گیری ترکیب سؤالات ابتدا چند مصاحبه اولیه انجام شد. سؤالات بر اساس روند مصاحبه شکل گرفت. برخی از سؤالات: ۱- لطفاً در مورد تجربه تدریس در دانشگاه یا آموزش در مراکز نظامی صحبت کنید. ۲- چگونه با نیازهای معنوی فراگیران خود برخورد می‌کنید؟ ۳- چه موقع به سلامت معنوی خود یا دانشجو توجه می‌کنید؟ ۴- آیا برای ارتقای معنویت دانشجویان اقدامی انجام می‌دهید؟ ۵- آیا به خود مراقبتی معنوی می‌پردازید؟ جهت افزایش دقت و استحکام تحقیق و همچنین دقت و جامعیت اطلاعات جمع‌آوری شده، بحث در گروه‌های متمرکز با تعداد معینی از اساتید که جزء گروه مصاحبه‌های انفرادی نبودند، صورت گرفت (جدول ۱-۱). معیارهای ورود این مرحله: اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی، فرماندهان نظامی پادگان‌های آموزشی درگیر آموزش، آشنا به زبان فارسی، با حداقل درجه استادیاری یا درجه ۱۴ نظامی و با حداقل ۵ سال سابقه تدریس. معیارهای خروج: عدم تمایل به ادامه همکاری، بروز بحران در زندگی شخصی یا

حرفه‌ای و اختلال سلامت بودند. کار در عرصه، با هدف تأیید و تثبیت مفهوم از طریق تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده، برای بررسی اجزای مفهوم در سطح عملی، از نظر زمانی با مرحله اول همپوشانی داشت (۳۴). تمام عبارات شرکت کنندگان بطور کامل و کلمه به کلمه نسخه نویسی شده و تحلیل داده‌ها بر اساس روش تحلیل محتوای قرار دادی به روش آنالیز مقایسه‌ای مستمر (به عنوان یک روش تعیین اعتماد و روایی داده‌ها) انجام شد (۳۵). در مرحله تحلیل نهایی، با تأمل، یافته‌های تحلیل نظری اولیه با داده‌های کار در عرصه مقایسه شدند (۳۴) و نسخه ابتدایی در قالب ۷۳ گویه اولیه قابل سنجش تدوین شد. برای هریک از گویه‌های پرسشنامه طیف لیکرتی ۵ قسمتی و از نمره ۱ (کاملاً موافق) تا ۵ (کاملاً مخالف) در نظر گرفته شد به طوری که نمره بالاتر نشانگر برخورداری از سلامت معنوی بالاتر باشد. اعتبارسنجی پرسشنامه با تعیین روایی صوری، محتوا، سازه، و پایایی ابزار با تعیین همسانی درونی و تعیین ثبات انجام شد. نسخه نهایی ارائه گشت.

تعیین روایی صوری: توسط ۱۰ نفر از اساتید و فرماندهان ۱- سطح دشواری: (شناخت گویه‌ها، عبارات یا کلماتی که درک آنها دشوار است). ۲- میزان تناسب (دقت ارتباط مطلوب موارد با هدف اصلی زیر مقیاس و ابعاد پرسشنامه) ۳- ابهام گویه‌ها (امکان وجود برداشت‌های اشتباه از عبارات و یا وجود نارسایی معانی کلمات) بررسی شد. پس از اصلاح موارد، برای بررسی کمی روایی صوری با ارزیابی تأثیر گویه (آیتم) حذف گویه‌های نامتناسب، تعیین اهمیت هر گویه، ارتباط آن با موضوع مورد بررسی، سوال شد (۳۶). برای هر گویه پرسشنامه طیف لیکرتی ۵ قسمتی (کاملاً مهم است با امتیاز ۵ تا اصلاً مهم نیست با امتیاز ۱) در نظر گرفته شد، از ۱۰ نفر از اساتید درخواست شد که موارد را بررسی نموده و یک گزینه را جداگانه محاسبه شد. منظور از فراوانی بر حسب درصد، تعداد افرادی است که به گویه امتیاز ۴ و ۵ داده‌اند و مراد از اهمیت، میانگین نمره اهمیت بر اساس طیف لیکرتی است

$$\text{Impact Score} = \text{Frequency} [\%] \times \text{Importance}$$
 در مواردی که امتیاز تأثیر از ۱/۵ کمتر بود، گویه برای تحلیل‌های بعدی نامناسب تشخیص داده و حذف شد (مواردی که لایه شده جدول-۲).

روایی محتوای: برای اطمینان از اینکه محتوای پرسشنامه، معرف سازه‌ای است که ادعا می‌شود آن را می‌سنجد یا خیر؟ (۳۶) در مرحله کیفی تعیین روایی محتوا و وضوح گویه‌ها، از ۱۰ نفر از متخصصین درباره میزان رعایت دستور زبان فارسی، استفاده از کلمات مناسب، قرار گرفتن گویه‌ها در جای مناسب، مدت زمان لازم برای تکمیل ابزار توسط پاسخ دهندگان و امتیازدهی مناسب پرسشنامه، نظر خواهی شد و نظرات به دقت بررسی و اصلاحات لازم صورت گرفت. سپس، در مرحله تعیین کمی روایی محتوای پرسشنامه در اختیار ۱۵ نفر از اساتید و ۱۵ صاحب‌نظر قرار گرفت. در

سازه از بین چندین روش‌های آزمون فرضیه، اعتبار همگرا، اعتبار واگرا، گروه‌های شناخته شده، قدرت تمیز و تشخیص و تحلیل عاملی (۴۰)، روش تحلیل عاملی انتخاب شد که در آن متغیرهای دارای همبستگی‌های همسو در قالب متغیرهای جدیدی به نام عامل خلاصه شدند. تحلیل عاملی شامل دو روش اکتشافی و تأییدی است. تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر نظریه و آزمون فرضیه درباره سازه عاملی موجود است. زمانی از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده می‌شود که درباره سازه عاملی مورد پژوهش، اطلاعات کمی در دسترس باشد (شکل-۱ و جدول-۴) (۴۱).

پایایی ابزار یکی از مهمترین معیارهایی است که کیفیت را نشان می‌دهد و مبین دقت یا صحت اندازه‌گیری ابزار در انعکاس نمرات واقعی افراد است. پایایی در یک ابزار اندازه‌گیری دارای سه جنبه: همسانی درونی، ثبات در اندازه‌گیری صفات یا سازه‌های موجود، هم ارزی یا تعادل (وجود پایایی در بین مشاهده کنندگان یا رتبه دهندگان ابزارهای مشاهده‌ای یا چک لیست) می‌باشد (۴۳). در این مطالعه برای تعیین پایایی دو جنبه همسانی درونی، ثبات، ملاک عمل قرار گرفت که با روش ارزشیابی بین و درون متخصصان انجام شد. به منظور اندازه‌گیری توافق برای هر گویه از آزمون کاپا با حداقل ضریب ۰/۶ استفاده شد.

۱- برای تعیین همسانی درونی: چگونگی عبارات ابزار با یکدیگر و با کل نمره ابزار سنجیده شد. با توجه به اینکه ابزارهایی که مفاهیم پیچیده‌ای نظیر سلامت معنوی را اندازه‌گیری می‌کنند، دارای چندین بُعد و زیرمقیاس هستند، پژوهشگر باید اطمینان حاصل نماید که گویه‌های موجود در یک زیر مقیاس دارای همسانی بوده و خصوصیت مشابهی را می‌سنجد. زیر مقیاس‌های تشکیل دهنده ابعاد نیز باید دارای چنین خصوصیتی باشند. برای کسب این نوع پایایی از آلفای کرونباخ (یا ضریب آلفا) استفاده شد (جدول-۲) (۴۳).

۲- مفهوم ثبات به معنای کسب نمرات یکسان در گروهی از افراد در دو مرحله زمانی متفاوت است. ارزیابی ثبات از طریق آزمون بازآزمون انجام پذیرفت. در این مطالعه ابزار به نمونه‌ای از افراد ثابت در دو مرحله ارائه شد و سپس نمرات کسب شده در این دو مرحله مورد مقایسه قرار گرفت و با توجه به این که اصولاً پرسشنامه باید دارای سهولت کاربرد باشد. در مطالعه حاضر ضمن بررسی فراوانی پاسخ به سؤالات، موارد پاسخ داده نشده برای هر گویه و توصیف پاسخ هر گویه تعیین شد.

به منظور رعایت موارد اخلاقی: ضمن کسب مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج) با شماره IR.BMSU.REC.1398.231 و کسب کد کارآزمایی بالینی با شماره IRCT20190708044153N1، به شرکت‌کنندگان امکان خروج از مطالعه در صورت عدم تمایل داده شد. زمان و مکان مصاحبه‌ها با موافقت شرکت‌کنندگان تعیین شد. در صورت تمایل، نتایج پژوهش در اختیار شرکت‌کنندگان قرار داده شد.

مجموع ۳۰ نفر پانل متخصصان را تشکیل دادند. روایی محتوی کمی با دو شاخص: - نسبت روایی محتوا [CVR] (ضرورت وجود یک گویه از دید متخصصین) - ایندکس روایی محتوا [CVI] (تناسب، وضوح، ابهام و مرتبط بودن موارد با هدف تحقیق از دید متخصصین) بررسی شد (۳۷).

الف- محاسبه نسبت روایی محتوا CVR که برای اولین بار توسط لاوشه [۱۹۷۵] ابداع شد، سبب می‌گردد تا پژوهشگر از انتخاب مهمترین و بهترین محتوا به لحاظ آماری اطمینان حاصل نماید (۳۷). به این منظور از پانل خبرگان درخواست شد هر گویه را بر اساس طیف ۳ قسمتی زیر بررسی نمایند: ۱- ضروری است. ۲- مفید است. ولی ضروری نیست. ۳- ضرورتی ندارد. پاسخ‌ها بر اساس فرمول مقابل محاسبه گشت. در این فرمول

$$CVR = \frac{n_E - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

NE = تعداد متخصصینی که گزینه ضروری را انتخاب نموده‌اند. N = تعداد کل متخصصین ارزیابی کننده. نتیجه حاصله پس از محاسبه با توجه به تعداد متخصصین با معیار موجود در جدول تعیین ارزش عددی CVR (حداقل ارزش CVR) مورد مقایسه قرار گرفت. در مواردی که عدد بدست آمده از عدد جدول (۰/۳۳) بزرگتر بود، وجود گویه مربوطه با سطح معناداری آماری [P<0.05] در پرسشنامه ضروری و مهم تعیین شد (جدول-۲) (۳۸).

ب- برای کسب اطمینان از اینکه آیا گویه‌ها جهت اندازه‌گیری سازه‌ها به بهترین نحو طراحی شده‌اند یا خیر؟ با محاسبه شاخص محتوا [CVI]، سه معیار سادگی، اختصاصی بودن و وضوح بصورت مجزا در یک طیف لیکرتی ۴ قسمتی برای هر گویه، توسط پانل متخصصین مورد بررسی قرار گرفت (مثلاً جهت معیار سادگی: ۱= غیر قابل فهم تا ۴= کاملاً ساده و قابل فهم). امتیاز CVI به‌وسیله مجموع درصد امتیازات موافق برای هر گویه که رتبه ۳ و ۴ بالاترین نمره کسب کرده‌اند، مطابق فرمول زیر محاسبه شد (۳۹).

$$CVI = \frac{\text{number of raters giving a rating of '3' or '4'}}{\text{total number of raters}}$$

پذیرش گویه بر اساس معیار زیر صورت گرفت: نمره CVI بالاتر از ۰/۷۹ مناسب، نمره CVI بین ۰/۷۹ تا ۰/۷۰ سؤال برانگیز و نیازمند اصلاح و بازنگری، نمره CVI کمتر از ۰/۷۰ غیر قابل قبول (جدول-۲).

تعیین روایی سازه: پس از این که در مرحله روایی محتوا به این سؤال پاسخ داده شد که آیا ابزار موجود تمام مبانی مورد نظر را پوشش می‌دهد یا خیر؟ در روایی سازه به این سؤال پرداخته شد که این ابزار واقعاً چه سازه‌ای را می‌سنجد؟ (۴۰) میزانی که یک متغیر، انتزاعی و بالقوه است سازه نامیده شد. برای تعیین روایی

نتایج

سپس برای تعیین ارزش و وزن هر عامل، چرخش عاملی با روش واریماکس انجام شد. ماتریس اولیه عوامل نشان داد که سه عامل استخراج شده، ۶۸/۴ درصد از واریانس کل آیت‌ها را تحت پوشش قرار می‌دهند. به عبارت دیگر از میان ۷ آیت، ۲ عامل وجود دارد که مبین تقریباً ۵۰ درصد تغییرات ارزش‌های ویژه هر یک از آیت‌های ابزار هستند (جدول-۳). نامگذاری عامل‌ها، بر اساس مفهوم آیت‌های موجود در هر یک از عامل‌ها انجام شد. به خصوص بر اساس مفهوم آیت‌های که بار عاملی زیادتری را در بین سایر آیت‌های درون عامل داشت. مشخص شد این پرسشنامه از ۷ زیرمقیاس تشکیل شده است که به ترتیب اهمیت عبارتند از الگوی معنویت، شجاعت، مهرورزی، حکمت، حیا، کرامت، عدالت خواهی (جدول-۴). به عبارت دیگر محقق شدن سلامت معنوی حرفه‌ای، خصوصیات مشخصی در استاد ایجاد می‌کند و منجر به پیامدهایی می‌گردد که شامل: ۱- حکمت، ۲- حیا ۳- شجاعت، ۴- عدالت خواهی ۵- کرامت نفس ۶- مهرورزی ۷- الگوی معنویت بودن می‌باشند.

با توجه به این که ۳۰ نفر در گروه خبرگان تحقیق قرار داشتند (جدول-۱)، CVR قابل قبول ۰/۳۳ تعیین شد و ۶ گویه که حد روایی کافی را کسب نکردند و از مطالعه خارج شدند (Q26-36-53-54-56-64) اما در سنجش روایی با مقدار شاخص CVI بزرگتر از ۰/۸۰ تمامی گویه‌ها از روایی لازم برخوردار بودند و CVI مناسب را دریافت و معنادار بودند (P value < 0.05) (جدول-۲). در مجموع ۶۶ گویه توسط متخصصان انتخاب شدند. جهت تعیین پایایی پرسشنامه میزان آلفای کرونباخ گویه‌ها محاسبه گردید. همسانی درونی با آلفای کرونباخ ۰/۹ نشان دهنده معنادار بودن گویه‌ها بود (جدول-۲). مشخص شد که نسخه طراحی شده پرسشنامه سلامت معنوی حرفه‌ای از روایی و پایایی لازم برخوردار بوده و ابزار مناسبی است. در مرحله تحلیل عاملی اکتشافی، با شیوه تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس، ۷ عامل اصلی استخراج شد که در نمودار سنگریزه، از عامل ۷ به بعد، بر روی یک خط قرار گرفتند (شکل-۱).

جدول-۱. توزیع فراوانی و درصد مشخصات جمعیت شناختی گروه خبرگان

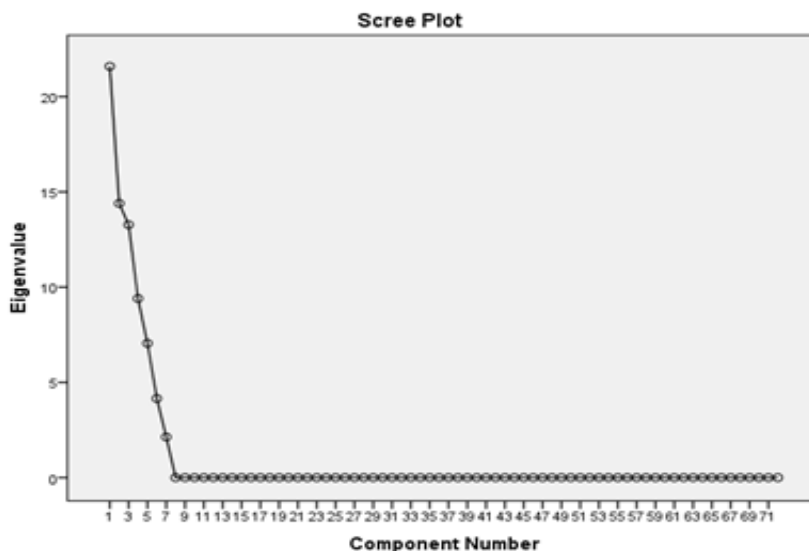
ویژگی	جنسیت	تأهل	تحصیلات	استفاده از فضای مجازی	شرکت در برنامه خود مراقبتی
مرد	زن	متاهل	کارشناس ارشد	دارد	دارد
۲۴	۶	۸	۵	۲۶	۲
درصد	۲۰	۶۷	۱۶	۸۶	۶۷
۸۰	۲۰	۹۳	۱۶	۱۳	۹۳

جدول-۲. میزان روایی و پایایی گویه‌های پرسشنامه

گزینه	گویه	CVI	CVR	آلفای کرونباخ	Kappa	آزمون- بازآزمون	P value
۱Q	ابعادت رابطه خود را با خدا محکم می‌کنم	۰/۹۳	۰/۸۰	۰/۸۸۸	۰/۸۸۲	۰/۹۳۹	p < ۰/۰۵
۲Q	ارتباط با خدا احساس امید به من می‌دهد	۰/۹۷	۰/۹۳	۰/۸۸۸	۰/۸۷۵	۰/۹۴۷	p < ۰/۰۵
۳Q	ارتباط با خدا به من قدرت می‌دهد	۰/۹۳	۰/۹۳	۰/۸۸۸	۰/۸۹۵	۰/۹۶۷	p < ۰/۰۵
۴Q	از خدا طلب مغفرت می‌کنم	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۸۸۸	۰/۹۰۵	۰/۹۳۷	p < ۰/۰۵
۵Q	دعا می‌کنم خدا از من راضی باشد	۰/۸۷	۰/۶۰	۰/۸۸۸	۰/۸۹۲	۰/۹۳۳	p < ۰/۰۵
۶Q	به حمایت پروردگار باور دارم	۰/۹۷	۰/۷۳	۰/۸۸۸	۰/۷۸۶	۰/۹۳۹	p < ۰/۰۵
۷Q	با توکل به خدا اعتماد به نفس دارم	۰/۹۳	۰/۶۷	۰/۸۸۸	۰/۸۷۵	۰/۹۴۷	p < ۰/۰۵
۸Q	تلاش می‌کنم مجاهد فی سبیل الله باشم	۰/۹۷	۰/۴۰	۰/۸۹۱	۰/۸۴۳	۰/۹۱۹	p < ۰/۰۵
۹Q	سختی‌ها را به فرصت تبدیل می‌کنم	۰/۹۷	۰/۴۷	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p < ۰/۰۵
۱۰Q	رابطه معنوی من و خدا سبب زندگی واقعی من می‌شود	۰/۹۷	۰/۳۳	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p < ۰/۰۵
۱۱Q	رابطه معنوی من و خدا برای حیات اخروی من مفید است	۰/۹۷	۰/۷۳	۰/۸۹۱	۰/۸۷۰	۰/۸۷۷	p < ۰/۰۵
۱۲Q	سختی نمی‌گویم که منجر به یاس و ناامیدی شود	۱	۰/۵۳	۰/۸۹۰	۰/۸۴۳	۰/۹۱۹	p < ۰/۰۵
۱۳Q	با هوشمندی و معلومات عمیق برای تقویت ایمان و شخصیت معنوی خود می‌کوشم	۰/۹۳	۰/۶۷	۰/۸۸۹	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p < ۰/۰۵
۱۴Q	عالم محضر خداست، گناه نمی‌کنم	۰/۹۳	۰/۶۰	۰/۸۸۹	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p < ۰/۰۵
۱۵Q	پاکدامنی و تقوی را سرلوحه زندگی می‌دانم	۰/۹۷	۰/۶۷	۰/۸۸۹	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p < ۰/۰۵
۱۶Q	در رفتارم جانب عدالت و انصاف را رعایت می‌کنم	۰/۹۳	۰/۷۳	۰/۸۹۱	۰/۸۷۰	۰/۸۷۷	p < ۰/۰۵

p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۷۳	۰/۹۰	با شجاعت در برابر دشمنان اسلام ایستادهام	۱۷Q
p<۰/۰۵	۰/۸۰۲	۰/۷۸۳	۰/۸۹۱	۰/۴۷	۰/۹۳	اهل سخاوت و بخشش هستم	۱۸Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۳۳	۰/۹۷	شان و کرامت دانشجویان و همکارانم را حفظ می‌کنم	۱۹Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۸۹	۰/۴۰	۰/۹۷	رفقار من باعث الگو گرفتن دانشجویان می‌شود	۲۰Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۸۹	۰/۶۰	۰/۹۳	خطای دیگران را می‌بخشم و در پی انتقام نیستم	۲۱Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۸۸۹	۰/۴۷	۰/۹۳	می‌دانم که استاد مربی است و در قلب متعلم خود نفوذ دارد	۲۲Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۸۸۹	۰/۶۷	۰/۹۷	به تاثیر عمیق استاد بر شاگرد توجه دارم	۲۳Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۱	۰/۹۰۸	۰/۸۹۱	۰/۵۳	۰/۹۳	تلاش می‌کنم اعتماد به نفس دانشجویان را تقویت کنم	۲۴Q
p<۰/۰۵	۰/۸۷۷	۰/۸۷۰	۰/۸۹۱	۰/۵۳	۰/۹۳	هدف من ایجاد روحیه خوش بینی در دانشجویان است	۲۵Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۹۱	۰/۲۰	۰/۹۷	تلاش می‌کنم اعتماد به نفس افراد را بالا ببرم	۲۶Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۱	۰/۹۰۸	۰/۸۹۱	۰/۴۰	۰/۹۷	باور دارم اساتید افسران جنگ نرم هستند و در صورت آتش به اختیار عمل می‌کنند	۲۷Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۷	۰/۹۰۸	۰/۸۸۹	۰/۴۰	۰/۹۷	ارتباطاتم بر اساس اعتماد و خوش بینی است	۲۸Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۸۹	۰/۵۳	۰/۹۳	در ارتباط با دیگران خیر خواه هستم	۲۹Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۴۰	۰/۹۳	اهل محبت و احساس به دیگرانم	۳۰Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۶۷	۰/۹۳	جرت اقدام را در دانشجویان تقویت می‌کنم	۳۱Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۱	۰/۶۳	۰/۹۷	از نقش تاثیرگذارم برای تربیت دانشجویان استفاده می‌کنم	۳۲Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۷	۰/۹۱۷	۰/۸۹۱	۰/۶۷	۰/۹۳	اعتماد به نفس، شجاعت و صداقت را در دانشجویان تقویت می‌کنم	۳۳Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۹۱	۰/۴۷	۰/۹۷	دانشجویان را برای خدمت به بندگان خدا آماده می‌کنم	۳۴Q
p<۰/۰۵	۰/۸۷۷	۰/۸۷۰	۰/۸۹۱	۰/۵۳	۰/۹۷	مروج لالایی گری بین دانشجویان نیستم	۳۵Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۲۷	۰/۹۰	دانشجویان را آماده برای ناشناخته ها تربیت می‌کنم	۳۶Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۸۰	۰/۹۷	علاوه بر تنذیه علمی به تقویت معنوی دانشجویان می‌پردازم	۳۷Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۰/۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۶۷	۰/۹۳	برای علم ارزش ذاتی قائلم	۳۸Q
p<۰/۰۵	۰/۸۷۷	۰/۸۷۰	۰/۸۹۱	۰/۶۷	۰/۹۳	دانشجویان را علاقه‌مند به سرنوشت ملت و کشور بار می‌آورم	۳۹Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۶۰	۰/۹۳	دانشجویان را معتقد و با ایمان بار می‌آورم	۴۰Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۸۷۰	۰/۸۸۸	۰/۶۰	۰/۹۳	برای کسب علوم جدید تلاش می‌کنم	۴۱Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۶۰	۰/۹۷	به نقش خود در تعمیق معنویت و اخلاق و روحیه آزادگی در دانشگاه توجه دارم	۴۲Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۸۸۸	۰/۵۳	۰/۹۰	به نقش خود در حراست از اسلام و ارزش های اسلامی توجه دارم	۴۳Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۸۰	۰/۹۳	برای تزکیه نفس در کنار تعلیم می‌کوشم	۴۴Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۷۳	۰/۹۷	تلاش می‌کنم اراده و ایمان خود را تقویت کنم	۴۵Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۷	۰/۹۰۵	۰/۸۸۸	۰/۷۳	۰/۹۰	برای کسب تعهد و تخصص علمی تلاش می‌کنم	۴۶Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۸۸	۰/۴۷	۰/۹۳	با کار خردمندانه به سمت انضباط پیش می‌روم	۴۷Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۴۰	۰/۹۷	با سخت کوشی برای تدین می‌کوشم	۴۸Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۰	۰/۸۹۵	۰/۸۸۸	۰/۵۳	۰/۹۷	با سخت کوشی برای رعایت اخلاق و انصاف تلاش می‌کنم	۴۹Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۸۹	۰/۴۰	۰/۹۳	برای مقابله با تهاجم فرهنگی با مدیریت جهادی تلاش می‌کنم	۵۰Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۸۸۹	۰/۶۰	۰/۹۳	برای تحقق الگوی اسلامی ایرانی تلاش می‌کنم	۵۱Q
p<۰/۰۵	۰/۹۳۳	۰/۸۹۲	۰/۸۸۹	۰/۶۰	۰/۹۳	از اهانت به ارزشهای ملی پرهیز می‌کنم	۵۲Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۴	۰/۸۴۳	۰/۸۹۱	۰/۳۳	۰/۹۰	تحقیقات علمی ام برای رفع نیاز کشور است و نه مقام و شهرت	۵۳Q
p<۰/۰۵	۰/۸۷۷	۰/۸۷۰	۰/۸۹۱	۰/۲۷	۰/۹۷	از بذله گویی چشم پوشی می‌کنم	۵۴Q
p<۰/۰۵	۰/۹۶۱	۰/۹۰۸	۰/۸۹۱	۰/۴۰	۰/۹۷	برای تقویت ایمان و شخصیت معنوی دانشجویانم می‌کوشم	۵۵Q
p<۰/۰۵	۰/۸۷۷	۰/۸۷۰	۰/۸۹۱	۰/۲۷	۰/۹۳	برای تقویت معنوی دانشجویان تلاش می‌کنم	۵۶Q
p<۰/۰۵	۰/۹۵۲	۰/۹۰۷	۰/۸۸۹	۰/۴۷	۰/۹۷	معتقدم که علم قدرت است	۵۷Q
p<۰/۰۵	۰/۶۹۵	۰/۶۵۱	۰/۸۸۹	۰/۴۷	۰/۹۷	باور دارم زندگی با عزت مردم کشورم نیازمند قدرت علمی است	۵۸Q
p<۰/۰۵	۰/۹۲۷	۸۷۳	۰/۸۹۰	۰/۴۰	۰/۹۳	برای پیشرفت علمی کشورم می‌کوشم	۵۹Q

۶۰Q	متقدم فرهنگ مجاهدت برای جبهه حق باید در دانشگاه توسعه یابد	۰/۹۳	۰/۶۷	۰/۸۸۹	۰/۸۹۲	۰/۹۳۳	p<۰/۰۵
۶۱Q	از هویت ملی واستقلال کشور حراست می کنم	۰/۸۷	۰/۵۳	۰/۸۸۹	۰/۸۹۲	۰/۹۳۳	p<۰/۰۵
۶۲Q	در برابر دست اندازی بیگانگان قاطعانه می ایستم	۰/۹۳	۰/۶۰	۰/۸۸۸	۰/۷۸۳	۰/۸۰۲	p<۰/۰۵
۶۳Q	متقدم اساتید باید عاشق پیشرفت علمی کشور باشند	۰/۹۳	۰/۶۰	۰/۸۸۸	۰/۷۸۳	۰/۸۰۲	p<۰/۰۵
۶۴Q	از کشور خود دفاع می کنم	۰/۹۰	۰/۲۰	۰/۸۹۱	۰/۸۷۰	۰/۸۷۷	p<۰/۰۵
۶۵Q	برای نفوذ فرهنگی زبان فارسی در جهان تلاش می کنم	۰/۹۳	۰/۶۰	۰/۸۹۱	۰/۸۷۰	۰/۸۷۷	p<۰/۰۵
۶۶Q	در برابر خطای دانشجو حلیم و بردبارم	۰/۹۳	۰/۵۳	۰/۸۹۱	۰/۸۷۰	۰/۸۷۷	p<۰/۰۵
۶۷Q	از حرص و طمع، دوری می کنم	۰/۹۷	۰/۴۷	۰/۸۹۱	۰/۶۵۱	۰/۶۹۵	p<۰/۰۵
۶۸Q	نسبت به پیشرفت علمی همکارانم حسادت نمی کنم	۰/۹۷	۰/۶۰	۰/۸۹۱	۰/۶۵۱	۰/۶۹۵	p<۰/۰۵
۶۹Q	در آموختن به دانشجویانم کم فروشی نمی کنم	۰/۹۷	۰/۶۰	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p<۰/۰۵
۷۰Q	سخنی نمی گویم که منجر به یاس دانشجویان شود	۰/۹۳	۰/۴۷	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p<۰/۰۵
۷۱Q	باور دارم که امروز دانشگاه، جبهه است	۰/۹۷	۰/۶۷	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p<۰/۰۵
۷۲Q	راستگویی، امانتداری و وفای به عهد را تشویق می کنم	۰/۹۳	۰/۶۰	۰/۸۹۰	۰/۸۷۳	۰/۹۲۷	p<۰/۰۵

شکل - ۱. نمودار سنگ ریزه (Scree Plot) تحلیل عاملی اکتشافی، با تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس

جدول-۳. ماتریس ساختار تحلیل عاملی پرسشنامه سلامت معنوی حرفه‌ای افسران جنگ نرم

فاکتور	عنوان زیر مقیاس	شماره سوال	درصد فراوانی تجمعی	درصد واریانس	مقدار ویژه کل
۱	الگوی معنویت	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۳۰-۳۱-۴۰-۴۱	۲۹/۹۸۳	۲۹/۹۸۳	۲۱/۵۸۸
۲	شجاعت	۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۳۲-۳۳-۳۴-۳۵-۳۶-۳۹-۴۸-۴۹-۶۲-۶۳	۴۹/۹۷۷	۱۹/۹۹۴	۱۴/۳۹۶
۳	مهرورزی	۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۷-۱۹-۳۶-۳۷-۳۸-۵۹	۶۸/۴۱۶	۱۸/۴۳۹	۱۳/۲۷۶
۴	حکمت	۲۰-۲۱-۲۸-۲۹-۴۷-۵۰-۵۱-۵۲-۶۱	۸۱/۴۷۴	۱۳/۰۵۸	۹/۴۰۲
۵	حیا	۱۳-۱۴-۱۵-۲۲-۲۳-۵۱-۵۷	۹۱/۲۶۸	۹/۷۹۳	۷/۰۵۱
۶	کرامت	۲۷-۳۴-۳۶-۵۳-۵۵	۹۷/۰۳۸	۵/۷۷۰	۴/۱۵۵
۷	عدالت خواهی	۸-۱۸-۲۴-۶۷-۶۸	۱۰۰/۰۰۰	۲/۹۶۲	۲/۱۳۳

جدول-۴. بار عاملی اکتشافی زیر مقیاس‌های سلامت معنوی

ردیف	آیتم	زیر مقیاس	بار عاملی
۱	باعتادت رابطه خود را با خدا محکم می‌کنم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۲	ارتباط با خدا احساس امید به من می‌دهد	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۳	ارتباط با خدا به من قدرت می‌دهد	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴	از خدا طلب مغفرت می‌کنم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۵	دعا می‌کنم خدا از من راضی باشد	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۶	به حمایت پروردگار باور دارم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۷	با توکل به خدا اعتماد به نفس دارم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۸	تلاش می‌کنم مجاهد فی سبیل الله باشم	عدالت خواهی	۰/۹۳۳
۹	سختی‌ها را به فرصت تبدیل می‌کنم	مهرورزی	۰/۹۸۹
۱۰	رابطه معنوی من و خدا سبب زندگی واقعی من می‌شود	مهرورزی	۰/۹۸۹
۱۱	رابطه معنوی من و خدا برای حیات اخروی من مفید است	شجاعت	۰/۹۹۲
۱۲	سخنی نمی‌گویم که منجر به یاس و ناامیدی شود	مهرورزی	۰/۹۸۹
۱۳	با هوشمندی و معلومات عمیق برای تقویت ایمان و شخصیت معنوی خود می‌کوشم	حیا	۰/۹۶۲
۱۴	عالم محضر خداست، گناه نمی‌کنم	حیا	۰/۹۶۲
۱۵	پاکدامنی و تقوی را سرلوحه زندگی می‌دانم	حیا	۰/۹۶۲
۱۶	در رفتارم جانب عدالت و انصاف را رعایت می‌کنم	شجاعت	۰/۹۹۲
۱۷	با شجاعت در برابر دشمنان اسلام ایستاده‌ام	مهرورزی	۰/۹۸۹
۱۸	اهل سخاوت و بخشش هستم	عدالت خواهی	۰/۹۳۳
۱۹	شان و کرامت دانشجویان و همکارانم را حفظ می‌کنم	مهرورزی	۰/۹۸۹
۲۰	می‌دانم رفتار من باعث الگو گرفتن دانشجویان می‌شود	حکمت	۰/۹۸۷
۲۱	خطای دیگران را می‌بخشم و در پی انتقام نیستم	حکمت	۰/۹۸۷
۲۲	می‌دانم که استاد مربی است و در قلب متعلم خود نفوذ دارد	حیا	۰/۹۶۲
۲۳	به تاثیر عمیق استاد بر شاگرد توجه دارم	حیا	۰/۹۶۲
۲۴	تلاش می‌کنم اعتماد به نفس دانشجویان را تقویت کنم	عدالت خواهی	۰/۹۳۳
۲۵	هدف من ایجاد روحیه و خوش بینی در دانشجویان است	شجاعت	۰/۹۹۲
۲۶	باور دارم اساتید افسران جنگ نرم هستند و در صورت آتش به اختیار عمل می‌کنند	کرامت	۰/۹۰۷
۲۷	ارتباطاتم بر اساس اعتماد و خوش بینی است	حکمت	۰/۹۸۷
۲۸	در ارتباط با دیگران خیر خواه هستم	حکمت	۰/۹۸۷
۲۹	اهل محبت و احساس به دیگرانم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۳۰	جرئت اقدام را در دانشجویان تقویت می‌کنم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۳۱	از نقش تاثیرگذارم برای تربیت دانشجویان استفاده می‌کنم	شجاعت	۰/۹۹۲
۳۲	اعتماد به نفس، شجاعت و صداقت را در دانشجویان تقویت می‌کنم	شجاعت	۰/۹۹۲
۳۳	دانشجویان را برای خدمت به بندگان خدا آماده می‌کنم	کرامت	۰/۹۰۷
۳۴	اهل بی اعتمادی و لالایی گری بین دانشجویان نیستم	شجاعت	۰/۹۹۲
۳۵	علاوه بر تغذیه علمی به تقویت معنوی دانشجویان می‌پردازم	مهرورزی	۰/۹۸۹
۳۶	برای علم ارزش ذاتی قائلم	مهرورزی	۰/۹۸۹
۳۷	دانشجویان را علاقه مند به سرنوشت ملت و کشور بار می‌آورم	شجاعت	۰/۹۹۲
۳۸	دانشجویان را معتقد و با ایمان بار می‌آورم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۳۹	برای علم ارزش ذاتی قائلم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴۰	به نقش خود در تعمیق معنویت و اخلاق و روحیه آزادگی در دانشگاه توجه دارم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴۱	به نقش خود در حراست از اسلام و ارزش های اسلامی توجه دارم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴۲	برای تزکیه نفس در کنار تعلیم می‌کوشم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴۳	تلاش می‌کنم اراده و ایمان خود را تقویت کنم	الگوی معنویت	۰/۹۹۱
۴۴	برای کسب تعهد و تخصص علمی تلاش می‌کنم	کرامت	۰/۹۰۷

۰/۹۸۷	حکمت	با کار خردمندان به سمت انضباط پیش میروم	۴۵
۰/۹۹۱	الگوی معنویت	با سختکوشی برای تدین می کوشم	۴۶
۰/۹۹۱	الگوی معنویت	با سختکوشی برای رعایت اخلاق و انصاف تلاش می کنم	۴۷
۰/۹۸۷	حکمت	برای مقابله با چالش دشمن با مدیریت جهادی تلاش می کنم	۴۸
۰/۹۶۲	حیا	برای تحقق الگوی اسلامی ایرانی تلاش می کنم	۴۹
۰/۹۸۷	حکمت	از اهانت به ارزشهای ملی پرهیز می کنم	۵۰
۰/۹۰۷	کرامت	با هوشمندی برای تقویت ایمان و شخصیت معنوی دانشجویانم می کوشم	۵۱
۰/۹۶۲	حیا	معتقدم که علم قدرت است	۵۲
۰/۹۸۷	حکمت	باور دارم زندگی با عزت مردم کشورم نیازمند قدرت علمی است	۵۳
۰/۹۸۹	مهرورزی	برای پیشرفت علمی کشورم می کوشم	۵۴
۰/۹۸۷	حکمت	معتقدم فرهنگ مجاهدت برای جبهه حق باید در دانشگاه توسعه یابد	۵۵
۰/۹۸۷	حکمت	از هویت ملی و استقلال کشور حراست می کنم	۵۶
۰/۹۹۱	الگوی معنویت	در برابر دست اندازی بیگانگان قاطعانه می ایستم	۵۷
۰/۹۹۱	الگوی معنویت	معتقدم اساتید باید عاشق پیشرفت علمی کشور باشند	۵۸
۰/۹۹۲	شجاعت	برای نفوذ فرهنگی زبان فارسی در سطح جهان تلاش می کنم	۵۹
۰/۹۹۲	شجاعت	در برابر خطای دانشجویان حلیم و بردبارم	۶۰
۰/۹۳۳	عدالت خواهی	از حرص و طمع دوری می کنم	۶۷
۰/۹۳۳	عدالت خواهی	نسبت به پیشرفت علمی همکارانم حسادت نمی کنم	۶۲
۰/۹۸۹	مهرورزی	در آموختن به دانشجویان کم فروشی نمی کنم	۶۳
۰/۹۸۹	مهرورزی	سخنی نمی گویم که منجر به یاس و دلزدگی دانشجویان شود	۶۴
۰/۹۸۹	مهرورزی	باور دارم که امروز دانشگاه، جبهه است	۶۵
۰/۹۸۹	مهرورزی	راستگویی، امانتداری و وفای به عهد را تشویق می کنم	۶۶

بحث

جبهه مقابله با تهاجم فرهنگی، با فرمایشات مقام معظم رهبری همخوانی دارد (۴). اساتید در جایگاه الگوی معنویت با آیه ۴۴ سوره بقره و حکمت ۷۳ نهج البلاغه (۳۰) و یافته‌های تذکری و همکاران (۴۸) همخوانی دارد که نشانگر نقش اساتید الگو در تربیت معنوی دانشجویان می‌باشد. شجاعت جهاد فی سبیل الله، مبارزه با هواهای نفسانی با بیانات فرمانده کل قوا که ایران را دولت مقاومت دانسته و قدرت بازدارندگی و اقتدار باز دارنده را ضروری می‌دانند، (۲)، با آیه ۶۰ سوره انفال و آیه ۲۰۰ سوره آل عمران و تاکید امام راحل (۱۰) همخوانی دارند، همانگونه که امام صادق (ع) می‌فرمایند: به خدا قسم ترسو، دین ندارد.

هم زمان با ارتقای مقام معنوی، دستیابی اساتید به بالاترین درجه ایمان یعنی اخلاص حاصل می‌شود که نتیجه ذکر مداوم (گویه ۹) استغفار (گویه ۱۰) باور به معاد است (گویه‌های ۱۷، ۱۹). ایشان متوکل به خدا (گویه‌های ۱۴، ۱۵) طالب رضای خدا (گویه ۱۳) صبور (گویه ۱۷) و صاحب مقام مهرورزی و فضیلت‌هایی چون احسان (گویه ۳۸)، خیر خواهی (گویه ۳۷) بردباری (گویه ۶۹)، عفو (گویه ۲۹)، سخاوت (گویه ۷۱) و دوری از طمع (گویه ۷۰)، حسد (گویه ۷۱) و کم فروشی علمی (گویه ۷۲) می‌شوند. با اعتماد و خوش بینی برخورد می‌کنند (گویه ۳۶)، این ویژگی‌ها با خصوصیات انسان کامل الپورت، همخوانی دارد. انسان بالغی که دارای حس گسترده‌ای از خویشتن پذیری، همراه با ارتباط اجتماعی گرم با

حکمت، پاکدامنی، شجاعت، عدالت خواهی، کرامت، مهرورزی و الگوی معنویت، شاخصه‌های افسران جنگ نرم جهت ارزیابی سلامت معنوی حرفه‌ای بودند چرا که ایشان بر مبنای معنویت دینی این موارد را بیان کردند که با یافته‌های سلیگمن (۴۴) و شاخصه‌های صاحبان قلب سلیم که بر مبنای دیدگاه ادیان انجام شده (۴۵) همخوانی دارد.

ارتباط با خدا، بر مبنای خردورزی (۴۶)، باور به حضور خدا در اهل تعبد (سوره مومنون، آیات ۱ تا ۱۰)، سبب اصلاح ارتباط با خود (پاکدامنی کنترل شهوت، شجاعت کنترل غضب)، ارتباط با مردم (عدالت خواهی، مهرورزی) و برخورد کریمانه با مخلوقات هستی می‌گردد. با دیدگاه پولتزین و الیسون که سلامت معنوی را واجد دو بعد سلامت مذهبی (چگونگی درک فرد از سلامتی در زندگی معنوی، هنگامی که با قدرتی بالاتر ارتباط دارند) و سلامت وجودی (سازگاری افراد با جامعه و خود) می‌داند (۴۲)، و پرسشنامه سلامت معنوی و جهت زندگی فیشر که چهار حیطه شخصی، همگانی، محیطی و متعالی را با چهار شکل ارتباط با خود، دیگران، محیط و خدا می‌سنجد (۴۷) همخوانی دارد چرا که در این تحقیق هم ارتباط با خدا در بعد سلامت مذهبی به سایر ارتباطات انسان (سلامت وجودی) جهت می‌دهد.

اساتید در جایگاه افسران جنگ نرم، محیط دانشگاه به عنوان

نتیجه گیری

با توجه به تاکید اسلام بر خودمراقبتی معنوی و محاسبه نفس روزانه، نقش مهم و تأثیرگذار اساتید در تربیت معنوی دانشجویان، اثرگذاری رفتار استاد به شکل کوریکولوم پنهان، و همچنین با توجه به ممنوعیت تجسس از اسرار پنهانی افراد و تفتیش عقاید در اسلام، این پرسشنامه به اساتید (افسران جنگ نرم) امکان خود ارزیابی دیسترس های معنوی حرفه ای، تشخیص مشکلات معنوی، جهت تزکیه را می دهد تا ضمن تلاش برای ارتقای سلامت معنوی و فضایل اخلاقی خود، اسلامی شدن دانشگاه و مقابله با جنگ نرم و تهاجم فرهنگی را محقق سازند.

نکات بالینی کاربردی برای جوامع نظامی

- تعمیق معنویت لازمه موفقیت در جنگ نرم است. اساتید عناصر کلیدی در مراکز آموزشی نظامی و دانشگاه ها هستند.
- انجام محاسبه نفس و خود مراقبتی دستور موکد اسلام است که نیاز به شناخت مشکلات سلامت معنوی حرفه ای اساتید دارد.
- اساتید با توجه به نقش تأثیرگذار آنها در تربیت دانشجویان در کنار تعلیم دانش، باید به خود ارزیابی سلامت معنوی حرفه ای بپردازند با تشخیص مشکلات معنوی برای تزکیه نفس کوشش کنند.
- این پرسشنامه امکان خود ارزیابی و بررسی سلامت معنوی حرفه ای و شایستگی منتورینگ معنوی اساتید را فراهم می کند.

تشکر و قدردانی: مطالعه حاضر، حاصل طرح تحقیقاتی

مصوب در ۱۳۹۸/۷/۴۲ با کد IR.BMSU.REC.1398.231 در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) و کد کارآزمایی بالینی با شماره IRCT20190708044153N1 بود. نویسندگان مقاله، مراتب تشکر و قدردانی خود را از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، مرکز تحقیقات طب، قرآن و حدیث دانشگاه و فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران که بودجه اجرای طرح را تأمین کردند، ابراز می دارند.

نقش نویسندگان: همه نویسندگان در نگارش اولیه مقاله

یا بازنگری آن سهیم بودند و همه با تأیید نهایی مقاله حاضر، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می پذیرند.

منابع:

1. Jamalzadeh N, babahadi M, feizi R. The Components of Islamic Revolution Durability in (Thought) School of Grand Ayatollah Khamenei. Quarterly Journal of Islamic World Studies. 2018; 6(12): 105-128. doi: 10.22070/iws.2018.2998.1529
2. DaneshYar A. Challenges of Takfiri currents and strategies to confront it from the perspective of the

سایرین، سازگاری اجتماعی، امنیت عاطفی، وظایف واقع بینانه، خویششن شناسی، فلسفه یکپارچه ای از زندگی و ارزش هایی است که به زندگی او معنا می دهد (۴۹). همچنین با مقیاس چند بعدی سلامت معنوی اسلامی، شامل حوزه (۱) جستجو برای الوهیت و هدف زندگی، (۲) شیوه های اخلاقی (۳) خودتنظیمی (۴) تعهدات (۵) احساس حضور خدا (۶) آداب اسلامی معنویت (۵۰) در بخش شیوه های اخلاقی، احساس حضور خدا، آداب اسلامی معنویت، تعهدات، همخوانی دارد. این ویژگی ها با مقیاس اسلامی مذهبی بودن از دیدگاه قرآن، در بخش عقاید و اعمال اسلامی (۵۱) با مقیاس ارزیابی عملکردی بیماری های مزمن در جنبه های معنا در زندگی، هماهنگی، آرامش، حس قدرت و آسایش ناشی از ایمان (۵۲)، مقیاس سازگاری مذهبی در رفتار خیرخواهانه، (۵۳) همخوانی دارند. توجه به بعد شناختی-عاطفی و رفتاری این پرسشنامه با پرسشنامه جامع سنجش سلامت معنوی در جامعه ایرانی امیری و همکاران (۵۴) مبتنی بر تعریف سلامت معنوی مصباح در دو مولفه (۱) شناختی-عاطفی، و (۲) رفتاری همخوانی دارد. هسیو و همکاران، ابزار سنجش سلامت معنوی دانشجویان پرستاری را طراحی نمودند که مفاهیم آن شامل ارتباط با دیگران، معنی زندگی، تعالی، وابستگی مذهبی، خود درکی بودند، در حالی که این پرسشنامه در نوع خود اولین بار است که در دنیا طراحی شده است. به نظر می رسد که توجه به همخوانی گویه ها با دستورات فقهی اسلام در حرمت تجسس و اعتراف به گناه، و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا نقطه قوت این تحقیق باشد. اما استفاده از ۳۰ نفر اساتید دانشگاه های علوم پزشکی بقیه الله اعظم (عج) و ارتش و فرماندهان نظامی پادگان های آموزشی درگیر آموزش به عنوان پنل متخصصان و عدم حضور اساتید حوزه های علمیه در پنل خبرگان محدودیت این تحقیق به شمار می رود. پیشنهاد می شود در تحقیقات بعدی با حجم نمونه ۳۰۰ نفر، از آزمون کرویت بارتلت و شاخص کایزر-میر-اوکلین استفاده شود. این پرسشنامه در خرده فرهنگ های مختلف ایران، جهت سنجش سلامت معنوی حرفه ای اساتید حوزه و دانشگاه مورد استفاده قرار گیرد، ارزیابی عملکرد حرفه ای و اخلاقی اساتید بر مبنای آن صورت گیرد.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می کنند که هیچ گونه تضاد

منافی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

Supreme Leader. Hubble Al-Matin Specialized Journal. 2015;9(3): 75-100.

3. Shayegan F, Hosseini N, Aameri M. Explanation of the vision Ayatollah Khameneei about the strategy of security and peace. Order & Security Research Journal, 2018; 11(44): 33-72.

4. Ghaedali H. Jihadi pattern against soft war

- (Research based on the words of Imam Khamenei). *Defense Management and Research*. 2018; 17 (86): 1-20.
5. Farrahi A, Sanjaghi M, Soltani M, Mohammadian Y. Designing A Model for Jihadi Culture in an Islamic Revolution Institution. *Journal of Research in Human Resources Management*, 2016; 8(2): 53-83.
6. Amini A, Goudarzi A. Dialectic and the Major Indicators of Political Thoughts of Ferdowsi. *Research Letter of International Relations*, 2011; 4 (14): 9-28.
7. Mirkamali S, Pourkarimi C, Frostkxah M, Maghsoud P. Designing a Model for Quality Assurance of Student-Teacher Educational Planning at Farhangian University. *Educational Planning Studies*. 2018; 6 (12): 65-88.
8. Leicester T. *Globalization: Luck is with the brave*. Tehran: Faras Publications; 2017.
9. Asadzandi M. Professors spiritual characteristics for role- modeling education. *EDCBMJ*. 2017; 10 (1):35-21.
10. Mousavi Khomeini R. *Description of Forty Hadith*. Tehran: Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini; 2016.
11. Farhangi A, Fattahi M. Spirituality in the workplace and its role in improving organizational citizenship behavior. *Journal of Management Culture*. 2006; 4 (13): 9-17.
12. Altaf A, Awan M. Moderating affect of workplace spirituality on the relationship of job overload and job satisfaction. *Journal of Business Ethics*. 2011; 104(1): 93-99. doi:10.1007/s10551-011-0891-0
13. Ataey M. The impact of organizational culture on the effectiveness of Razi institute. Tehran: Tarbiat Modarres University publication; 2014.
14. Asadzandi M. Sound Heart, Spiritual Health from the perspective of Islam. *Journal of Religion and Theology*. 2019; 2(4):22-29.
15. Abolghasemi H, Asadzandi M. How Spiritual Health Affects Other Dimensions of Health. *Journal of Culture and Health Promotion*. 2019; 3(2):461-471.
16. Asadzandi M. Effect of spiritual health (Sound Heart) on the other dimensions of health at different levels of prevention. *Clinical Journal of Nursing Care and Practice*. 2018; 2: 18-24. doi:10.29328/journal.cjnpc.1001008
17. Garcia-Zamor J-C. Workplace spirituality and organizational performance. *Publ Admin Rev*. 2003; 63 (3):355-363. doi:10.1111/1540-6210.00295
18. Farhangi A, Fatahi M, Vasegh B. Workplace spirituality and its role in improving organizational citizenship behavior. *Organizational Culture Manag*. 2006;4(3):5-36.
19. Asadzandi M. Clients and Patients' Spiritual Nursing Diagnosis of the Sound Heart Model. *J Community Med Health Educ*. 2017; 7(6):1-6. doi:10.4172/2161-0711.1000581
20. Asadzandi M, Eskandari AR, Khadem M, Ebadi A. Designing and validation religious evidence-based guidelines of Sound Heart pastoral care model for hospitalized patients. *Journal of Medical Sciences*. 2017; 1(1):1-6.
21. Khamenei A. *The Obligatory Beliefs (Question of Life, Practical Treatise). The Verdict of Confession to Others*. Qom: Education Publication Office. 2019.
22. Puyafar MR. *Comparative Study of Religious Measures, Master's Thesis*. Social Science Research, Teacher Training University of Tehran. 2007.
23. Serajzadeh H, Puyafar MH. Measuring religiosity using the indigenous approach. *Iranian Journal of Social Science Research*. 2005; 1(2):1-24.
24. Serajzadeh H, Tavakoli M. Investigating the Operational Definition of Religion in Social Research. *Research Quarterly*, 2010; 5(20-21): 20-45.
25. Khodayari Fard M. Modeling Religious Measurement and its Scale-Making at the National Level. *Journal of Applied Psychology Research*. 2011; 3(1): 1-29.
26. Shojaee Zand A. A Model for Measuring Religion in Iran. *Iranian Journal of Sociology*. 2005; 6 (1): 34-66.
27. Faraji M, Kazemi A. Survey of Religious Status in Iran with Emphasis on Survey Data of the Past Three Decades. *Journal of Cultural Research*. 2009; 2(6):79-95.
28. Zolfaghari A. Relationship between the degree of religiosity (practical commitment) and the type of religiosity. *Social Science Quarterly*. 2009; 49(14): 68-103.
29. Tabatabaee M. *Tfsyr Al-Mizan*. Qom: Office of Publications; 2018. vol.18, p: 323.
30. Ibin Abi Talib A (AS). *Nahj al-Balagha*. Letter 53 to Malik Ashtar and Hekmat 73; 2019.
31. Majlisi M. *Bihar Al-Anwar, the great encyclopedia of Shia Hadith*. Tehran: Daralktb Islam; 2016, Vol. 67, p. 211. Vol. 5, p. 114, vol. 64, p. 71.
32. Schwartz-Barcott D. An expansion and elaboration of the hybrid model of concept development. *Concept Development in Nursing Foundations, Techniques, and Applications*. 2010:129-59.
33. Rodgers BL, Knafl KA. *Concept development in nursing: Foundations, techniques, and applications*. WB Saunders Co; 2015.
34. Burns N, Grove S. *The practice of Nursing Research (conduct, critique and Utilization)*. Philadelphia: W.B. Saunders com.; 2017.
35. Anthony S, Jack S. Qualitative case study methodology in nursing research: an integrative review. *Journal of advanced nursing*. 2009; 65 (6):1171-81. doi:10.1111/j.1365-2648.2009.04998.x

35. Walker L, Avant K. Strategies for theory construction in nursing. 4th edition. New York: Pearson prentice Hall. 2018
36. Salaree M, Zareiyan A, Ebadi A. Development and Psychometric Properties of the Military Nurses' Job Burnout Factors Questionnaire. *J Mil Med*. 2019; 20(6):645-54.
37. Wilson FR, Pan W, Schumsky DA. Recalculation of the critical values for Law content validity ratio. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*. 2012; 45(3):197-210. doi:10.1177/0748175612440286
38. Tahani B, Najimi A, Salavati M. Assessing the Validity and Reliability of Persian Version of DQS (Dental Satisfaction Questionnaire). *Iranian Journal of Epidemiology*. 2019; 14(4):349-358.
39. Vakili M, Hidarnia A, Niknami S. Development and Psychometrics of an Interpersonal Communication Skills Scale (A.S.M.A) among Zanjan Health Volunteers. *Hayat*. 2012; 18(1):5-19.
40. Gholami Fesharaki M, Talebiyan D, Aghamiri Z, Mohammadian M. Reliability and validity of "Job Satisfaction Survey" questionnaire in military health care workers. *J Mil Med*. 2012; 13(4):241-46.
41. Asadzandi M. (2015) Sound Heart: Spiritual Nursing Care Model from Religious Viewpoint. *Journal of Religion and Health*. 2015; 54(2):35-55.
42. Paloutzian R, Ellison C. Spiritual well-being scale Measures of religiosity 1982; 382-385. doi:10.1037/t00534-000
43. Keszei AP, Novak M, Streiner DL. Introduction to health measurement scales. *Journal of psychosomatic research*. 2010; 68(4):319-23. doi:10.1016/j.jpsychores.2010.01.006
44. Seligman M. Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. *Handbook of Positive Psychology*. New York: Oxford University Press; 2016.
45. Asadzandi M. Characteristics of Sound Heart Owners as Islamic Spiritual Health Indicators. *Journal of Community Medicine & Health Care*. 2019; 4(1):1-4. doi:10.26420/jcommunitymedhealthcare.2019.1032
46. Koleini A. Kafi principles. Translated by Seyyed Jawad Mostafavi, Tehran: Culture of the Prophet Muhammad Progeny Publications; 2017.
47. Fisher JW. It's time to wake up and stem the decline in spiritual well-being in Victorian schools. *International Journal of Children's Spirituality* 2007; 12(2): 165-177. doi:10.1080/13644360701467469
48. Tazkeri A, Valizadeh M, Mohammadi A, Hassankhani N. Explain the process of spiritual care in nursing students learn-A study the underlying theory in Iran. *Journal of Nursing and Midwifery*. 2013; 10(1); 63-51.
49. Skari A. A comparative study of Islam and All port's theory about the perfect man. *Journal of Thought*. 2012; 3(9):77-57.
50. Dasti R, Sitwat A. Development of a multidimensional measure of Islamic spirituality (MMIS). *Journal of Muslim Mental Health* 2014; 8(2). doi:10.3998/jmmh.10381607.0008.204
51. Jana-Masri A, Priester PE. The development and validation of a Qur'an-based instrument to assess Islamic religiosity: The religiosity of Islam scale. *Journal of Muslim Mental Health* 2007; 2(2): 177-188. doi:10.1080/15564900701624436
52. Brady MJ, Peterman AH, Fitchett G, Mo M, Cella D. A case for including spirituality in quality of life measurement in oncology. *Psycho oncology* 1999; 8(5): 417-428. doi:10.1002/(SICI)1099-1611(199909/10)8:5<417::AID-PON398>3.0.CO;2-4
53. Aflakseir A, Coleman PG. Initial development of the Iranian religious coping scale. *Journal of Muslim Mental Health*. 2011; 6(1): 44-61. doi:10.3998/jmmh.10381607.0006.104
54. Amiri P, Abbasi M, Gharibzadeh M, Asghari Jafarabadi M, Hamzavi Zarghani N, Azizi F. Designation and psychometric assessment of a comprehensive spiritual health questionnaire for Iranian populations. *Journal of Medical Ethics*, 2014; 8(30):25- 56.